

Nytt fra FHI

- sex
 - hiv og PrEP
 - hepatitt B vaksine
 - HPV vaksine
 - sykdomspulsen
-

Hans Blystad
Folkehelseinstituttet

Smittevernkonferanse Bodø 2017

45 min

Årsrapport 2016:

Gonoré femdoblet siste ti år

Meldte tilfeller av gonoré fortsetter å øke i Norge. Folkehelseinstituttet frykter starten på en mer omfattende spredning av gonoré i Norge. Meldte tilfeller av syfilis i 2016 også etter en mindre nedgang i 2015.

PUBLISERT 15.03.2017

MELDING

PrEP anbefales tatt i bruk mot hivsmitte

PUBLISERT 21.10.2016

Helse- og omsorgsdepartementet har besluttet å følge Helsedirektoratets anbefaling om å tilrettelegge for at preeksponeringsprofylakse (PrEP) tas i bruk som et supplement i det forebyggende arbeidet mot hivinfeksjon.

Anbefalingen kommer fram i en [rapport](#) Helsedirektoratet oversendte Helse- og omsorgsdepartementet for vurdering. Helsedirektoratets anbefaling er i tråd med blant annet anbefalinger fra Verdens helseorganisasjon, Det europeiske smittevernssenteret ECDC, Folkehelseinstituttet og Norsk infeksjonsmedisinsk forening.

Mest aktuelt for menn som har sex med menn

I rapporten anbefales PrEP primært overfor menn som har sex med menn (msm), og som har særlig høy risiko for å bli smittet med hiv. Andre grupper med tilsvarende høy risiko bør på samme måte vurderes for denne behandlingen. Ved å etablere et målrettet tilbud om PrEP til disse gruppene er det sannsynlig at nysmitte kan reduseres i årene framover.

PrEP er et supplement til andre forebyggende tiltak

PrEP er et relativt nytt virkemiddel som i de senere årene gjennom flere studier har vist seg å gi høy beskyttelse mot overføring av hivsmitte. PrEP gir ikke 100% garanti mot hivsmitte og ingen beskyttelse mot andre seksuelt overførbare infeksjoner, og må derfor utelukkende ansees som et supplement til andre forebyggingsstrategier som konsistent bruk av kondom, hyppig testaktivitet og behandling av seksuelt overførbare infeksjoner (soi).

Tilbudet vil bli forankret hos Olafiklinikken

For å sikre en god implementering anbefales det at tilbud om PrEP forankres hos

ØKER: Antall meldte tilfeller av gonoré økte betydelig i 2013. Ikke på mer enn 20 år er det registrert så mange tilfeller av disse infeksjonene i Norge ifølge Folkehelseinstituttet. Økningen har fortsatt i 2014. Illustrasjonsfoto: Colourbox.com.

Høyeste gonorétall siden 1991

Stavanger sykehus har ikke hatt så mange gonorépasienter på nesten 25 år. Gonorébakterien har blitt mer antibiotikaresistent, og dermed vanskeligere å bekjempe.

Gonoréutbrudd i Sør-Trøndelag

Minst 47 personer har blitt smittet av gonoré i Sør-Trøndelag i løpet av 2014. Smittevernoverlegen i Trondheim jobber nå med smittesporing.

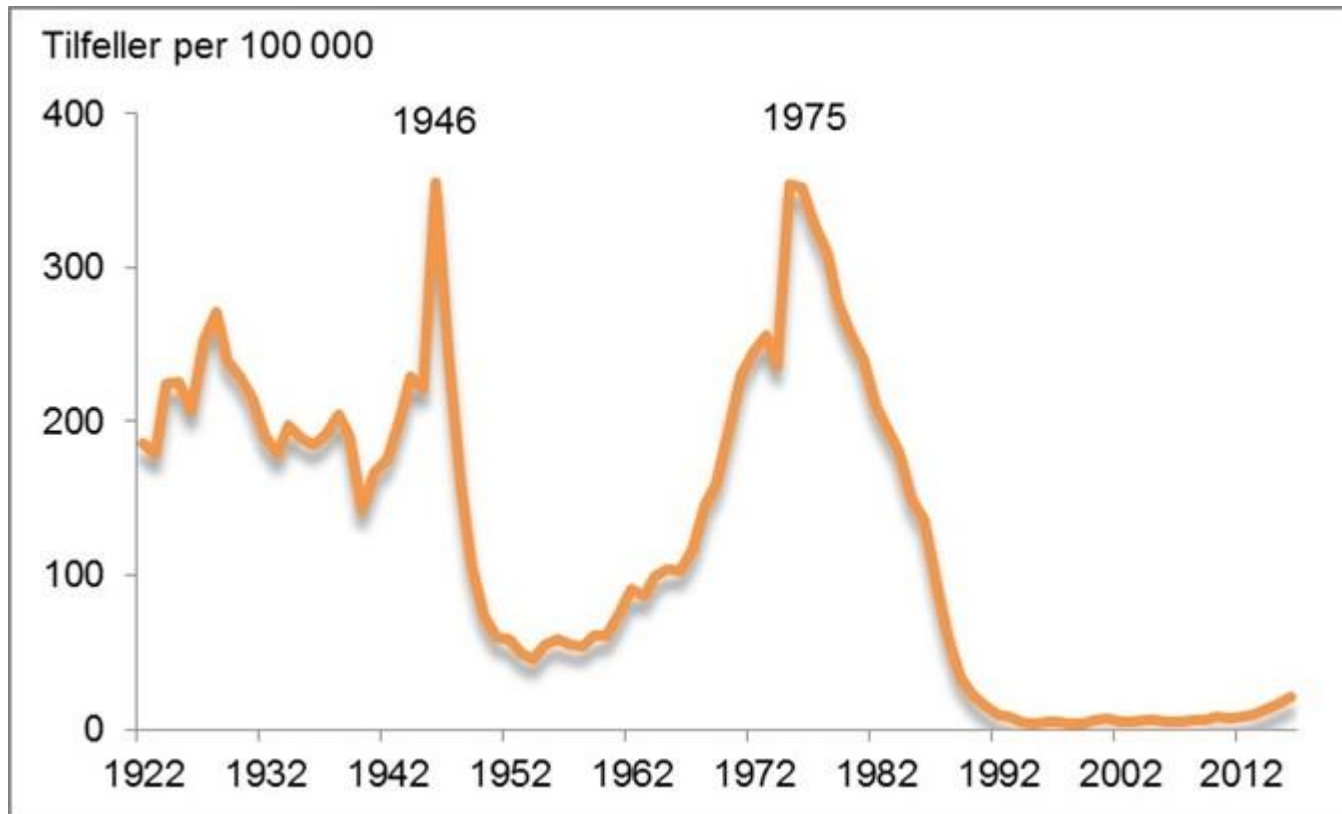

Kondom kan være en god forsikring mot kjønnssykdommer. Men fortsatt får over 500 nordmenn årlig påvist gonoré. Nå varsler smittevernoverlegen i Trondheim om et utbrudd i Sør-Trøndelag. FOTO: ILLUSTRASJONSBIKLE: COLOURBOX.COM

Kvinner og menn i alle aldersgrupper er berørt av det som karakteriseres som et utbrudd av gonoré i Sør-Trøndelag.

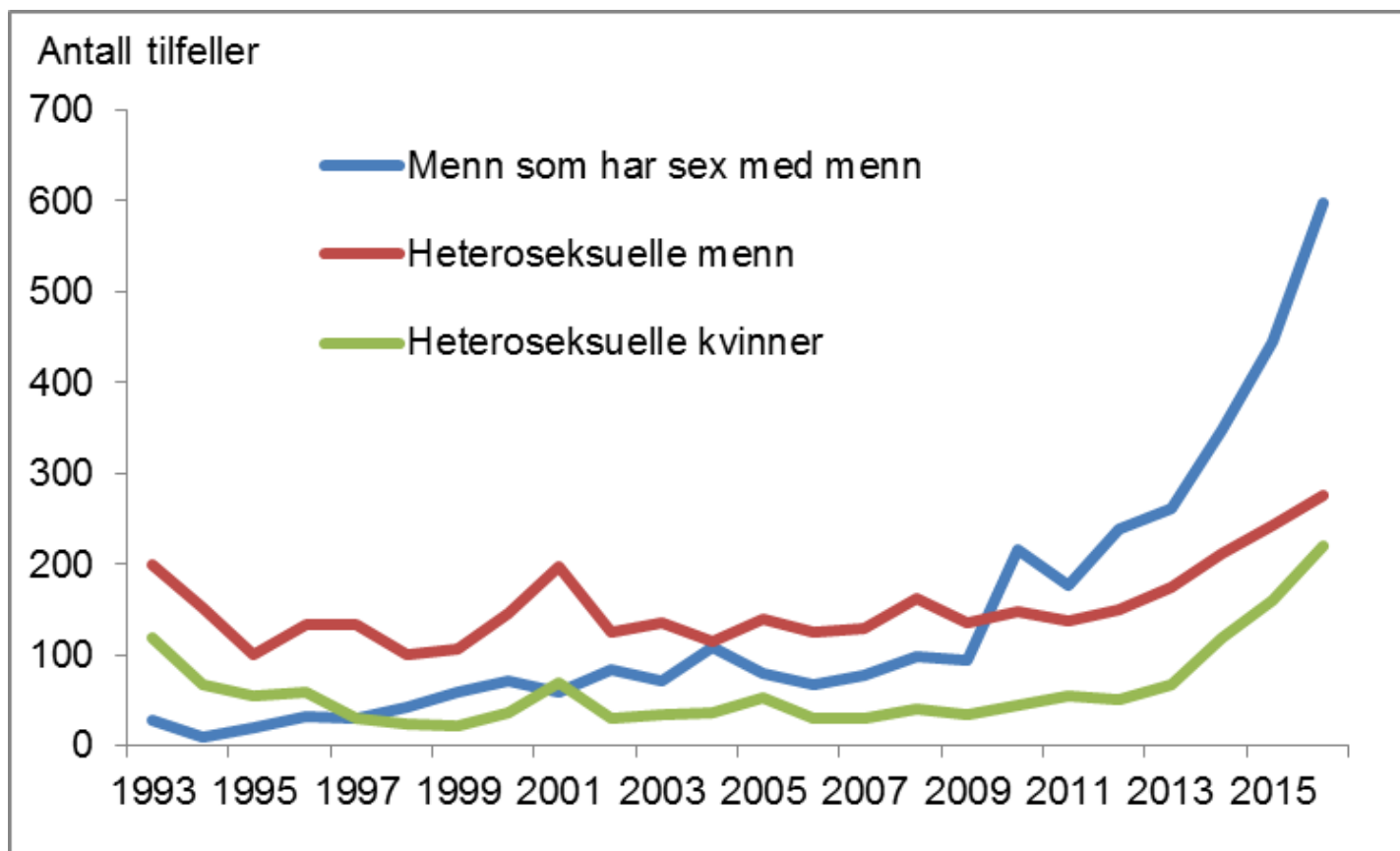
– Det er flere tilfeller enn vi har forventet, derfor kaller vi det et utbrudd, sier smittevernoverlege i Trondheim kommune, Eli Sagvik til NRK.

Gonore i Norge 1922-2016

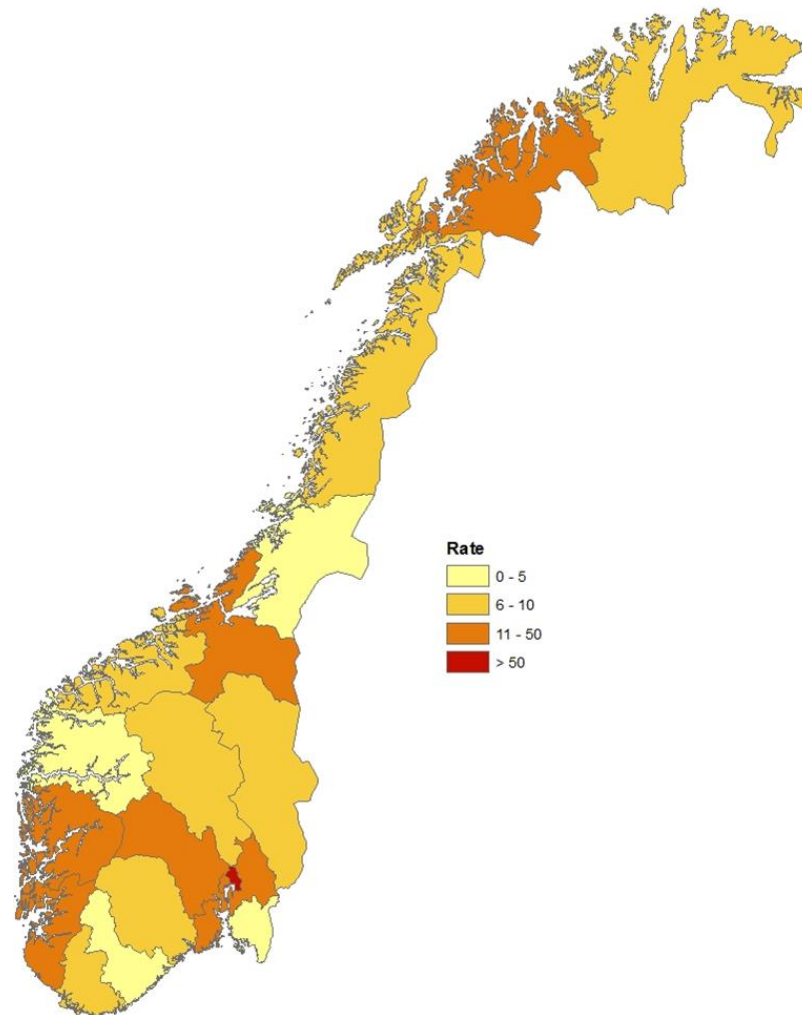

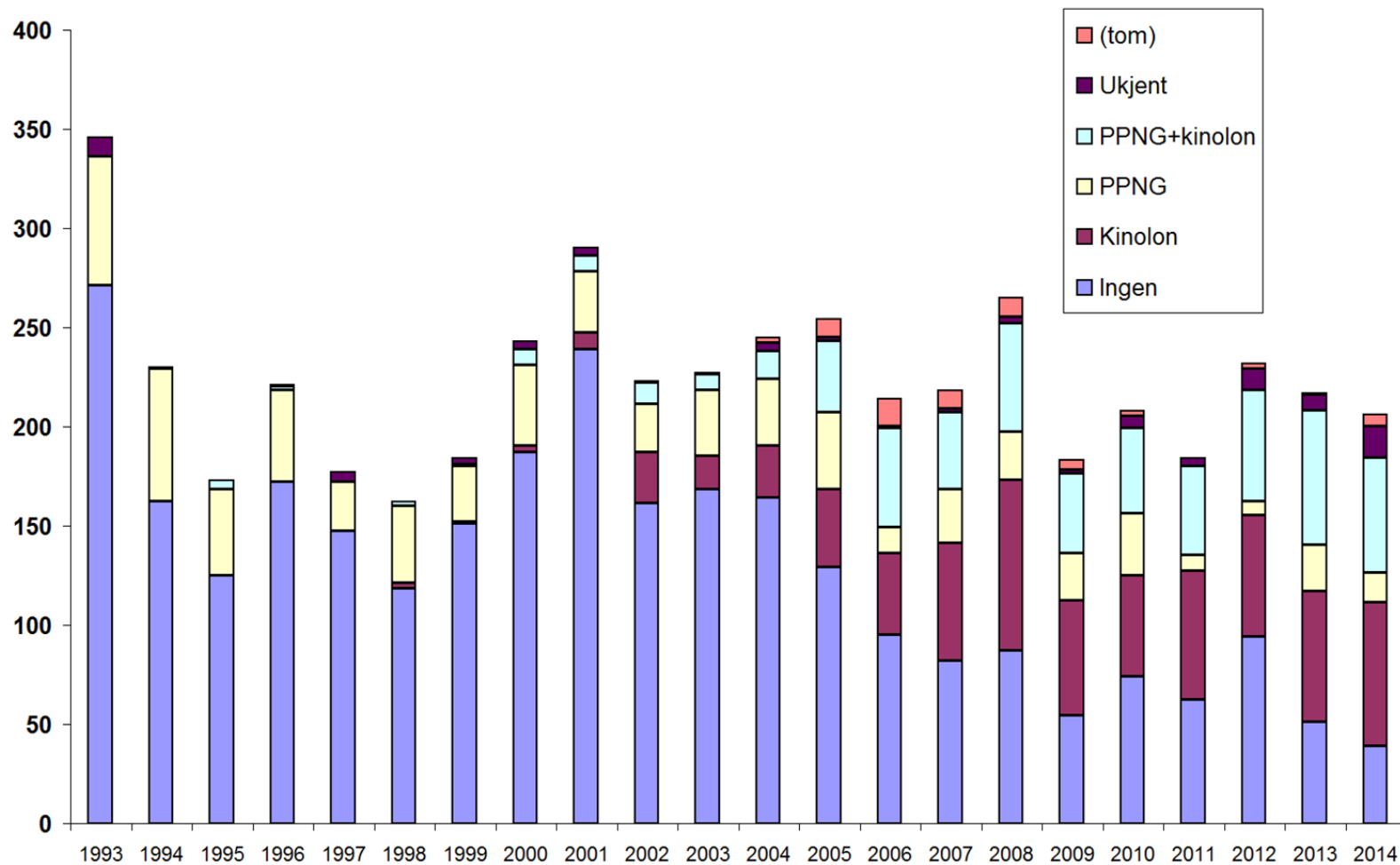
Tilfeller av gonoré i Norge 1993-2016 etter diagnoseår, smitte måte og kjønn

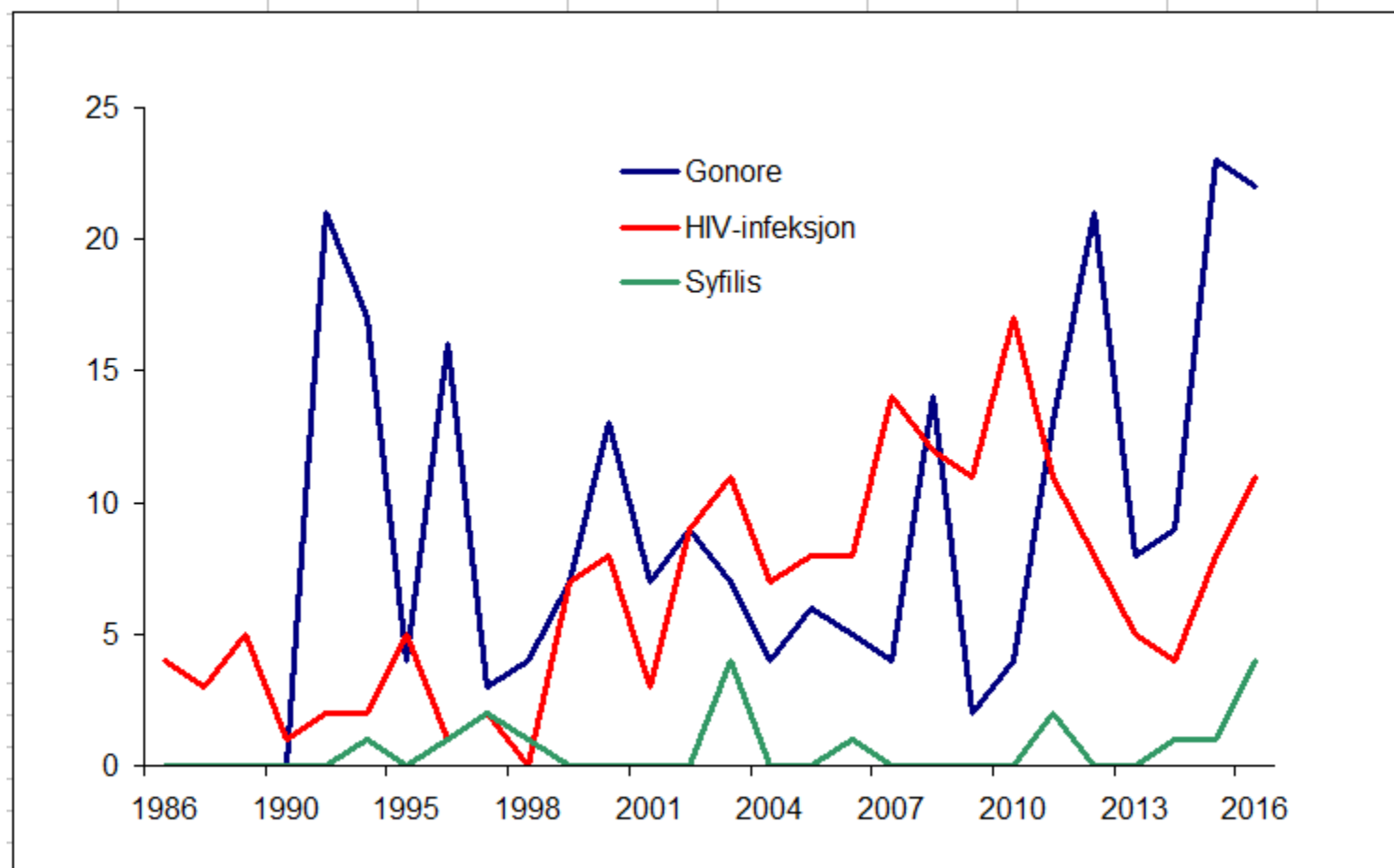
Tilfeller av gonoré per 100 000 innbyggere meldt 2016 etter bostedsfylke

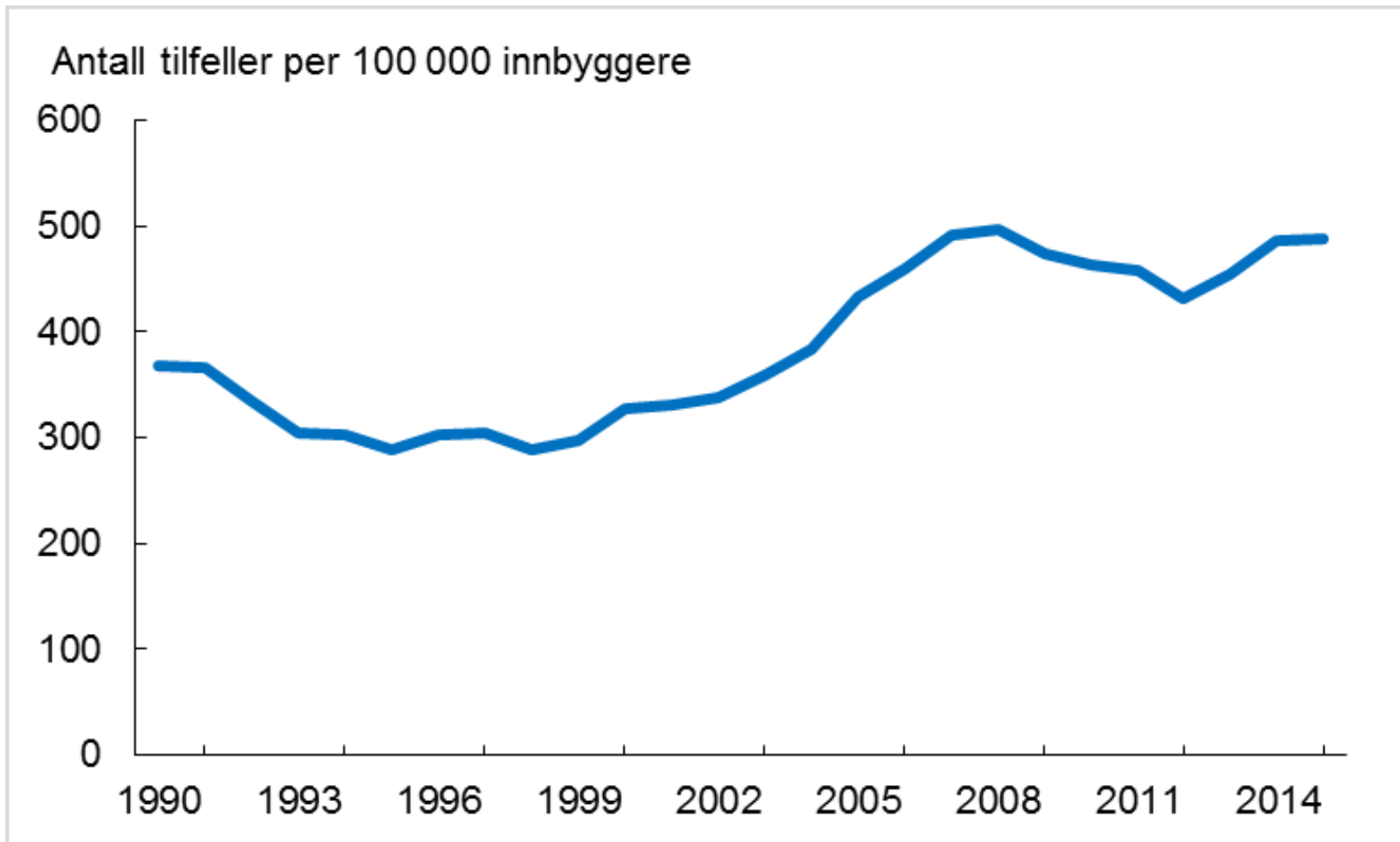
Gonoré i Norge 1993-2014 etter resistensmønster

Tilfeller av gonore, syfilis og hiv med bostedsfylke Nordland 1986 -2016

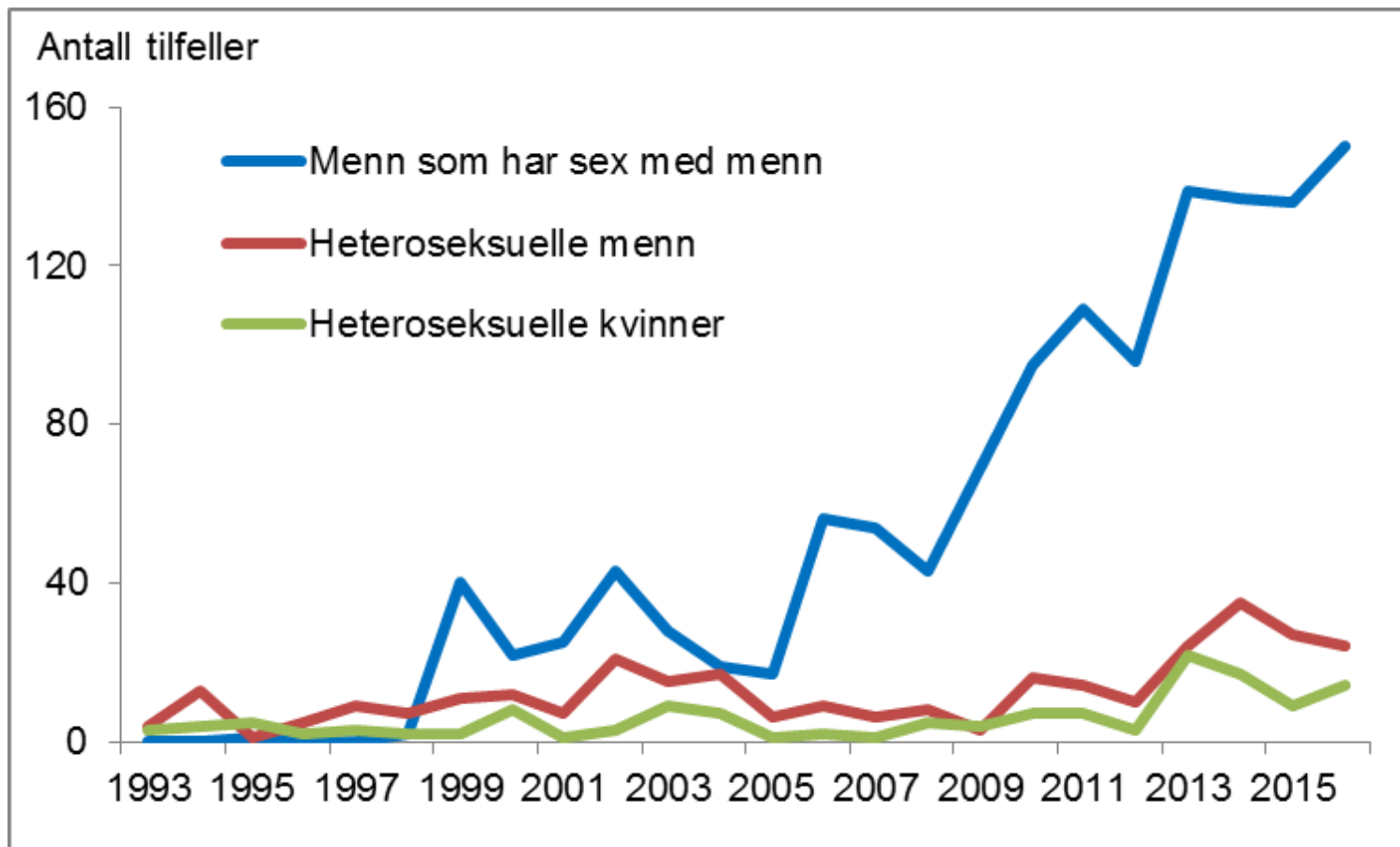
Tilfeller av klamydia i Norge 1986-2015

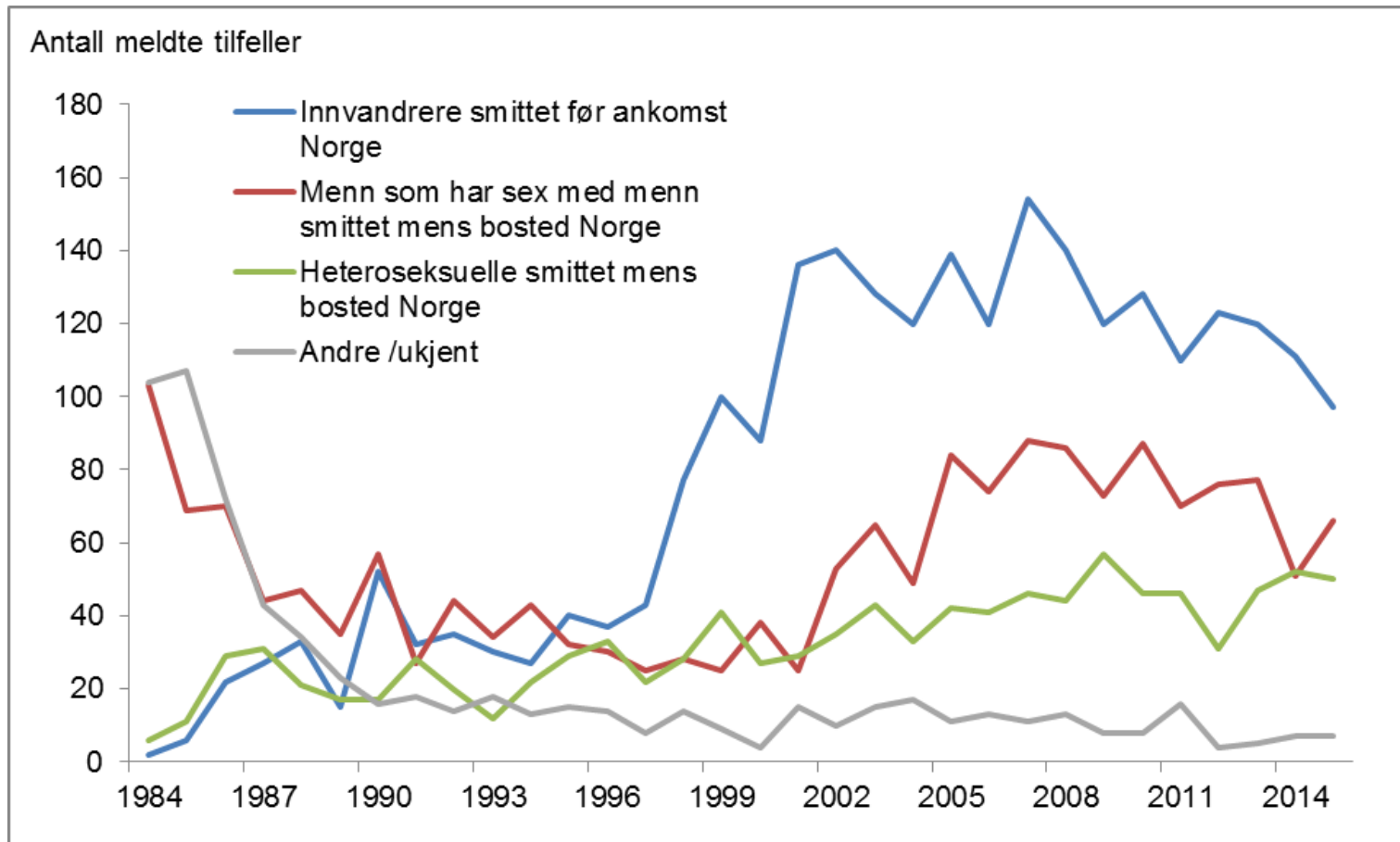
Tilfeller av klamydia per 100 000 innbyggere i Norge 2006-2016 etter bostedsfylke

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Østfold	414	370	435	397	391	387	369	389	379	393
Akershus	361	388	374	355	339	337	328	340	380	415
Oslo	604	636	616	565	628	622	591	674	753	774
Hedmark	369	407	379	378	344	380	322	301	375	391
Oppland	362	390	389	369	344	353	352	334	376	379
Buskerud	406	427	387	388	377	386	299	357	361	363
Vestfold	409	281	447	442	439	416	415	408	443	462
Telemark	410	442	448	393	312	406	389	394	413	386
Aust-Agder	342	357	425	387	386	284	320	345	344	363
Vest-Agder	370	213	429	414	403	351	379	387	374	367
Rogaland	421	422	430	450	406	439	396	435	497	445
Hordaland	397	427	408	399	484	463	363	436	411	433
Sogn og Fjordane	317	378	407	354	334	271	337	384	335	257
Møre og Romsdal	469	476	478	439	368	356	399	375	380	335
Sør-Trøndelag	571	538	624	588	599	540	474	480	541	612
Nord-Trøndelag	403	476	497	589	447	463	371	364	369	406
Nordland	497	580	603	545	611	652	588	654	645	555
Troms	806	853	894	684	622	680	684	665	765	776
Finnmark	814	976	974	898	715	606	787	801	705	710
Totalt	458	490	496	467	464	458	431	454	486	488

Tilfeller av primær, sekundær og tidlig latent syfilis i Norge 1993-2016 etter diagnoseår, smitteåte og kjønn.

Hivinfeksjon i Norge 1984-2016 etter gruppe

Hva er PEP og PrEP i en hiv sammenheng ?

- Posteksponeringsprofylakse (PEP) betyr 4 ukers behandling med hivmedikamenter etter eksponering for hivviruset. Må igangsettes innen 48 timer
- Preeksponeringsprofylakse (PrEP) betyr at hiv-negative tar hivmedikamenter før en mulig smitteeksponering oppstår

Former av PrEP

- **Kontinuerlig behandling:** 1 tablett daglig. Passer for de som har en fast hivpositiv partner, har mange sexpartnere hele tiden, eller at det er uforutsigbart når man kommer til å ha sex.
- **Intermitterende behandling:** 2 tabletter 2-24 timer før seksuell kontakt. Deretter tas 1 tablett daglig i to dager. De siste tablettene tas 24 og 48 timer etter siste risikoeksponering (ubeskyttet sex). Det er viktig at man ikke tar mer enn 7 tabletter per uke. Den intermitterende behandlingen passer best for de som har sjeldnere sex, f.eks. ubeskyttet sex ved reise til utlandet eller sex i helgene etc.

Indikasjoner :Trenger du PrEP?

Svarer du ja til en eller fler av følgende spørsmål, bør du vurdere om PrEP kan være noe for deg.

- Har du ofte sex uten kondom med partnere som du ikke kjenner?
- Sliter du med konsekvent kondombruk ved anal sex?
- Våkner du dagen derpå og bekymrer deg over at du droppet kondom ved samleie, eller at du ikke turte å insistere på at dere skulle brukte kondom?
- Har du nylig brukt PEP (PostEksponeringsProfylakse, medisin som er gitt etter en mulig risiko for hiv-smitte)?
- Har du nylig hatt en soi analt?

Hepatitt B vaksine

Bakgrunn for innføring av hepatitt B vaksine i barnevaksinasjonsprogrammet

- Barn med en eller begge foreldre fra land med mellom- eller høy forekomst har fått enkelkomponent hep B vaksine siden 2007
- Folkehelseinstituttet rapport 2008 anbefalt innføring av hepatitt B-vaksine til alle norske barn
- Ny aktualitet fra 2014 grunnet to konkurrerende kombinasjonsvaksiner til spedbarn på markedet som også inneholder hepatitt B
- Nasjonal strategiplan mot hepatitter fra HOD 2016 anbefalte innføring av hep B vaksine til alle barn i det ordinære barnvaksinasjonsprogrammet.
- Hepatitt B-vaksine ble innført i barnevaksinasjonsprogrammet for alle barn født fra og med 1. november 2016 som seksvalent kombinasjonsvaksine sammen med vaksine mot sykdommene difteri, stivkrampe, kikhoste, polio, og haemophilus influenzae type B (Hexyon) ved 3-, 5- og 12 måneders alder.

Anbefalt rutinemessig anti-HBs-testing av immunologisk friske personer 1-3 måneder etter siste vaksinasjonsdose:

- nyfødte barn av hepatitt B-smitteførende mødre
- personer som vaksineres i yrkessammenheng (inkludert helsearbeidere, ansatte i politiet og fengselsvesenet)
- seksualpartnere til kroniske smittebærere
- personer med forventet lav respons på vaksinen (som ved immunsviktilstand, nyresvikt)

Ikke lenger anbefalt rutinemessig anti-HBs-testing av immunologisk friske personer

- stoffmisbrukere
- menn som har sex med menn
- personer som selger seksuelle tjenester
- husstandsmedlemmer (ikke-seksualpartnere) til kroniske bærere
- personer med sykdommer som gjør dem mer utsatt for hepatitt B-smitte eller konsekvenser av hepatitt B

Nye anbefalinger om oppfølging etter hep B vaksine

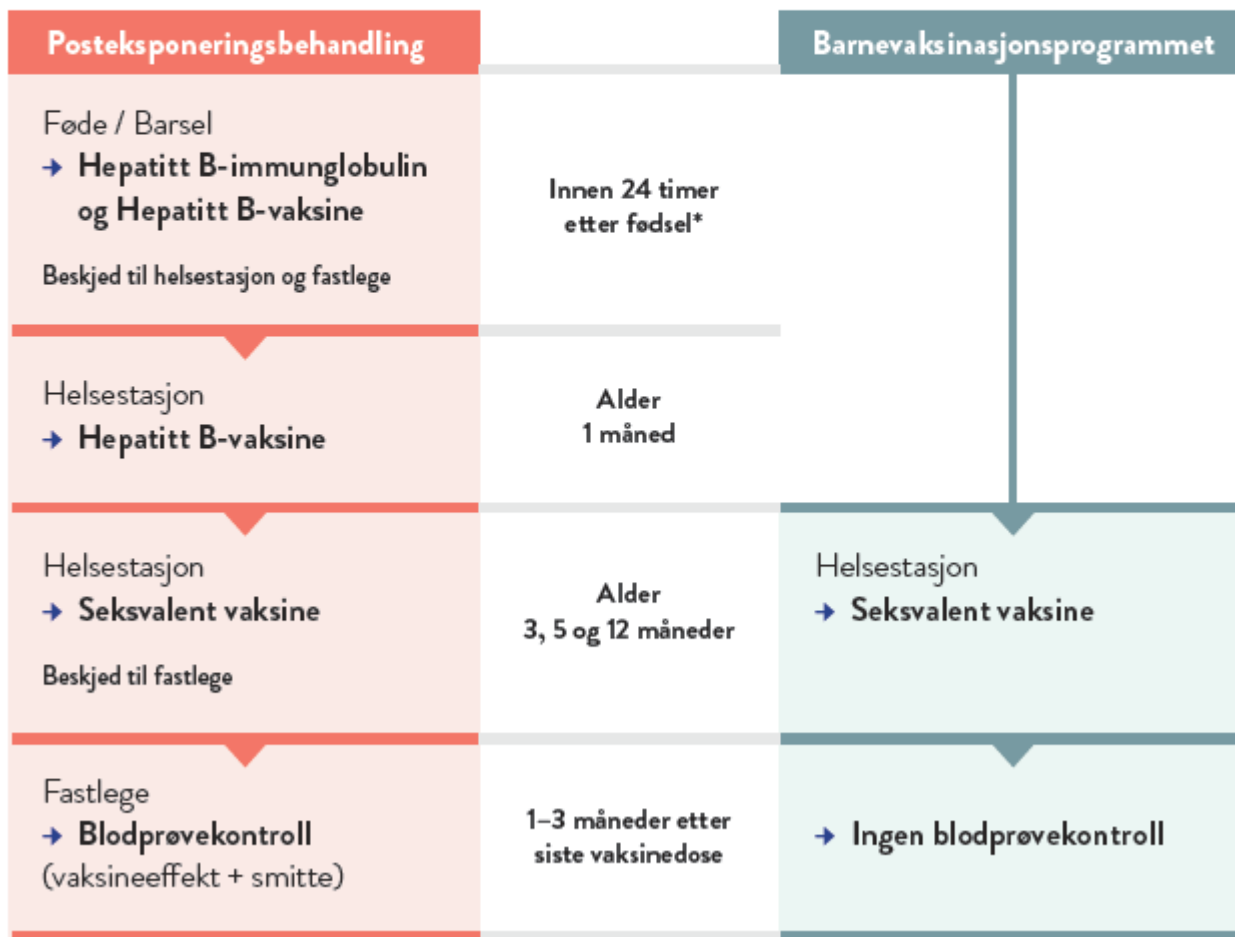
Personer med normalt immunforsvar som ved antistoffundersøkelse tatt 1-3 måneder etter siste dose har oppnådd antistoffrespons med anti-HBs ≥ 10 IU/l kan regnes som livslang beskyttet, og nye antistoffmålinger eller booster doser er ikke nødvendig.

Oppfølging av barn av mødre med kronisk hepatitt B-infeksjon

Mor hepatitt B-positiv?

Ja

Nei

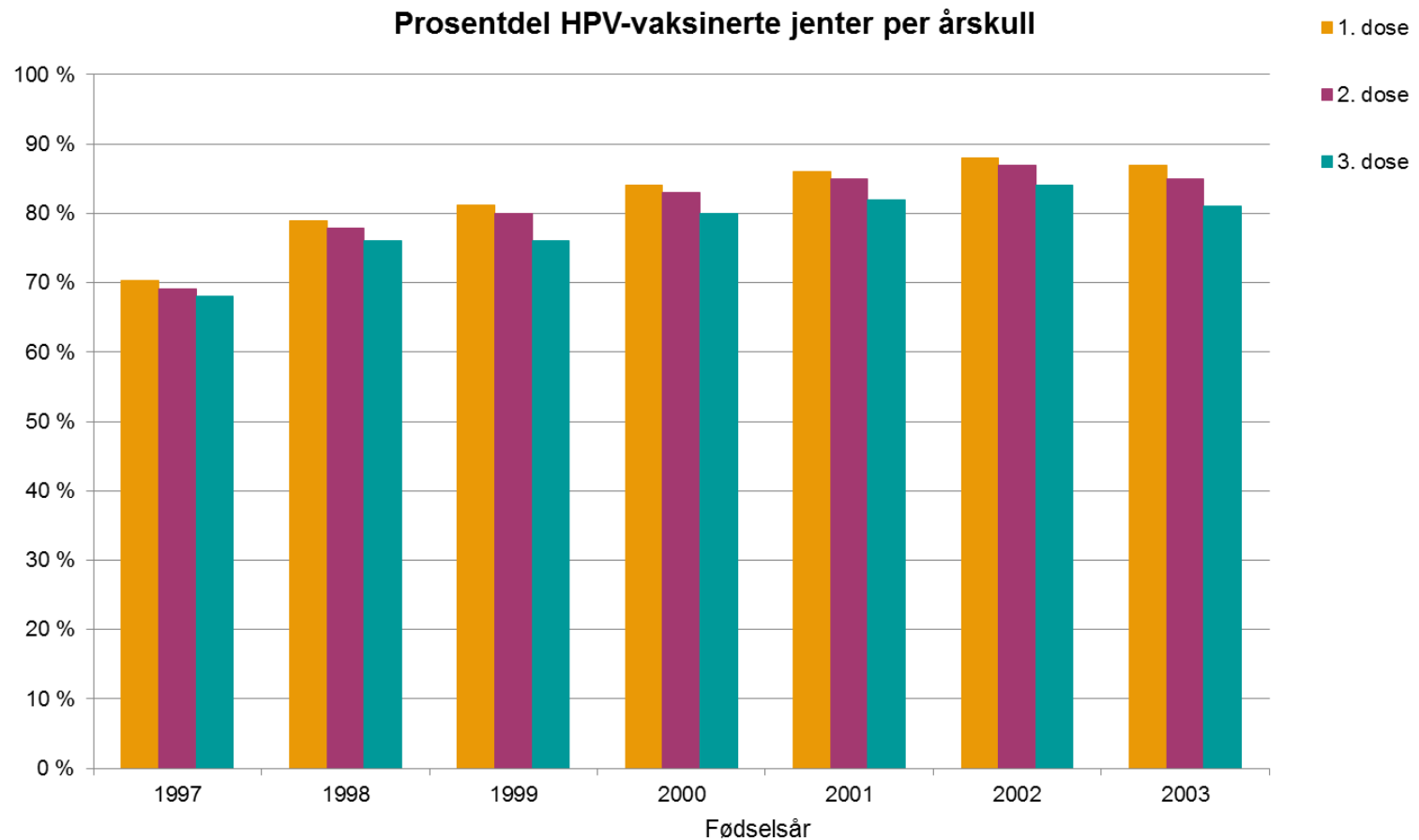

* Hvis dette ved en feil ikke er blitt gitt i løpet av 24 timer skal det gis så raskt som mulig.

Tabell: Nye anbefalinger om posteksponeringsimmunisering mot hepatitt B etter stikkskadeeksponering hvor kilden er kjent HBsAg positiv eller hvor kildens hepatitt B status er ukjent.

Vaksinasjonsstatus hos den eksponerte	Anti-HBs målt 1 md etter avsluttet vaksinasjon	Tiltak om kilden er sikker HBsAg- positiv	Tiltak om kildens HBsAg-status er ukjent
Ikke vaksinert	-	Straks HBIG og full hurtigvaksinasjon (0, 1, 2 og 12 md)	Straks full hurtigvaksinasjon (0, 1, 2 og 12 md)
Fått 1 dose	-	Straks HBIG og full hurtigvaksinasjon (0, 1, 2 og 12 md)	Straks full hurtigvaksinasjon (0, 1, 2 og 12 md)
Fått 2 doser	-	Straks HBIG og én dose vaksine	Straks én dose vaksine
Fått 3 eller flere doser	< 10 IU/l	Straks HBIG og én dose vaksine	Straks én dose vaksine
Fått 3 eller flere doser*	Ukjent	Straks én dose vaksine	Straks én dose vaksine
Fått 3 eller flere doser*	≥ 10 IU/l	Ingen tiltak	Ingen tiltak

Andel jenter som har fått HPV-vaksine i barnevaksinasjonsprogrammet per årskull

Tilbud om gratis HPV-vaksine til unge kvinner

Hei! Fra [01.11.16](#) får alle kvinner født 1991 og senere tilbud om gratis HPV-vaksine mot livmorhalskreft. Les mer: www.fhi.no/hpv Hilsen Folkehelseinstituttet

- Tilbud om gratis HPV-vaksine til kvinner født i 1991 eller senere
- Tilbudet startet 1. november 2016 og varer i to år fremover.
- Kommuner har ulike organiseringer av tilbudet – behov for deling av erfaringer
- 40 982 unge kvinner født fra 1991 – 1996 har tatt en eller flere doser HPV-vaksine. Totalt har tilbudet gått ut til om lag 180 000 kvinner.

Er HPV-vaksine årsak til POTS?

- POTS = postural ortostatic tachycardi syndrom
 - Mange har ME-lignende symptomer
- Meldt hos ganske mange jenter i Danmark etter HPV-vaksinering
- Årsakssammenheng usikker. EMA (det europeiske legemiddelverket) og WHO's ekspertgruppe på vaksinebivirkninger (GACVS) har vurdert dataene og konkludert med at det neppe er sammenheng

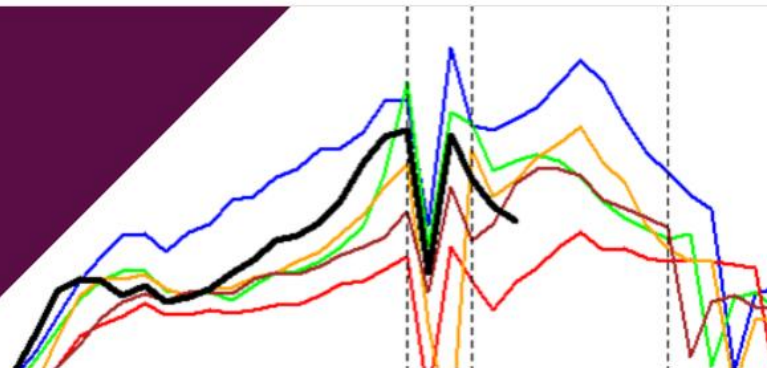
Kjønnsnøytral vaksinasjon?

- HPV-vaksinasjon av gutter i barnevaksinasjonsprogrammet vil
 - øke beskyttelsen for jenter noe
 - beskytte mot HPV-relatert kreft i endetarm, penis, oropharynx
 - tydeliggjøre at beskyttelse mot HPV er et felles ansvar
 - beskytte homofile mot HPV
- Kostnad-nytte:
 - Det mest effektive er økt vaksinasjonsdekning hos unge jenter, deretter vaksinasjon av flere årskull jenter
 - Vanskelig å få vaksinasjon av gutter til å bli «kostnadseffektivt»
- Politisk beslutning om også gutter skal tilbys gratis vaksine

Sykdomspulsen

Overvåking av smittsomme sykdommer basert på konsultasjoner hos fastlege og legevakt.

[Kontaktadresse og bestilling av nyhetsbrev](#) →

Artikler

Sykdomspulsen:
Øvre luftveisinfeksjoner

Statistikkrapport

Overvåking av øvre luftveisinfeksjoner

I år har det vært en økning i antall legekonsultasjoner for øvre luftveisinfeksjoner i aldersgruppen 5-19 år.

Publisert 13.03.2017

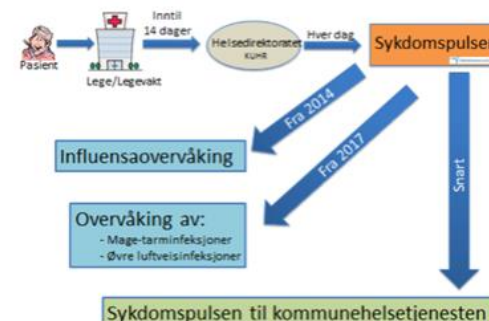
Sykdomspulsen:
Måe-tarminfeksjoner

Statistikkrapport

Overvåking av mage-tarminfeksjoner

I år og i fjor er antallet legekonsultasjoner for mage-tarminfeksjoner blant 0-4 åringer lavere enn i de foregående årene.

Publisert 13.03.2017

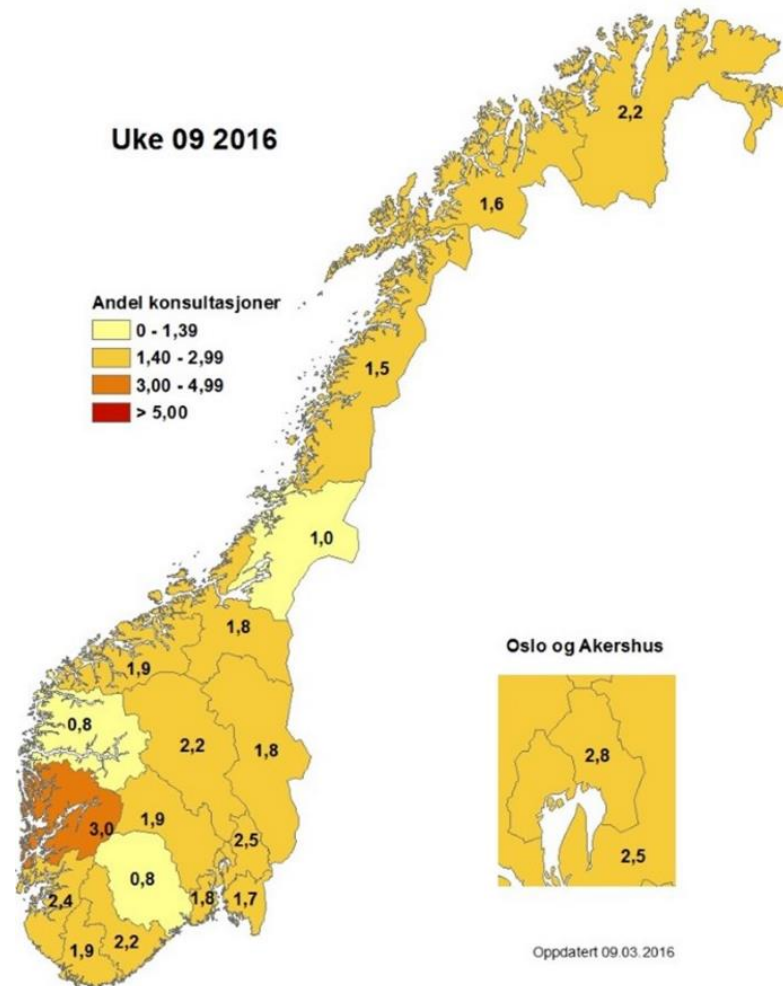
Artikkel

Om Sykdomspulsen

Sykdomspulsen er et overvåkingssystem for smittsomme sykdommer. Systemet er basert på antall konsultasjoner hos fastleger og legevakter.

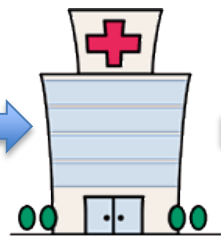
Oppdatert 10.03.2017

Sykdomspulsen- influensaovervåking

Pasient

Lege/Legevakt

14 d

Helsedirektoratet
KUHR

Hver dag

Sykdomspulsen
folkehelseinstituttet

Influenzaovervåking

Fra 2014

Fra 2017

Snart

Internt

Fhi.no

Overvåking av
- Mage-tarm infeksjoner
- Øvre luftveisinfeksjoner

Sykdomspulsen til kommunehelsetjenesten

Sykdomspulsen - øvre luftveisinfeksjoner Nordland

SYKDOMSPULSEN

Sist oppdatert: 10.03.2017

2016
2017

Øvre luftveisinfeksjoner, Nordland

Denne rapporten baseres på Sykdomspulsen som er et overvåkningssystem som innhenter anonyme diagnosedata fra primærlegene og legevakten.

Øvre luftveisinfeksjoner er en samlebetegnelse for diagnosekodene (ICPC-2) R05-Hoste, R74-Akutt øvre luftveisinfeksjon, R78-Bronkitt/bronkiolitt og R83-Luftveisinfeksjon IKA.

En økning av øvre luftveisinfeksjoner er vanlig på vinterstid, spesielt hos barn og unge. I aldersgruppen 5-19 år ser vi en stor økning av øvre luftveisinfeksjoner i sesongen 2016/2017. Dette henger sannsynligvis sammen med behovet for sykemelding i den videregående skole. Vil du vite mer om Sykdomspulsen kan du gå tilbake til hovedsiden til Sykdomspulsen og klikke på «Om Sykdomspulsen».

Øvre luftveisinfeksjoner, Nordland, Alle aldersgrupper

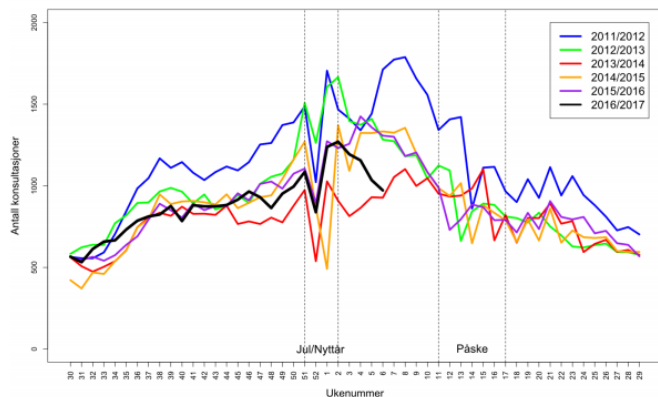

Fig. 1: Antall konsultasjoner vedrørende øvre luftveisinfeksjoner per uke i Nordland for de siste 6 sesongene. Ulike sesonger er angitt med forskjellig farge, årets sesong er markert med svart linje. Antallet konsultasjoner er lavere i ferier og på helligdager. Dette er spesielt tydelig rundt jul/nyttår og påske (markert med svarte striplede vertikale linjer).

2

Øvre luftveisinfeksjoner, Nordland, Aldersfordelt

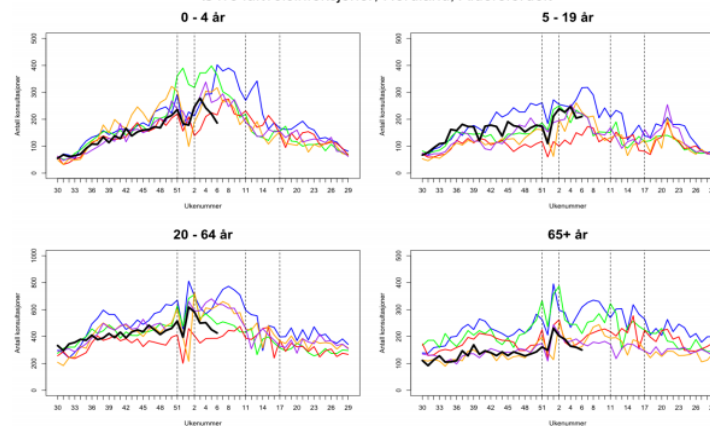

Fig. 2: Antall konsultasjoner vedrørende øvre luftveisinfeksjoner per uke i Nordland for de siste 6 sesongene for forskjellige aldersgrupper. Ulike sesonger er angitt med forskjellig farge (se fig. 1 for informasjon om hvilken farge som tilhører hvilken sesong), årets sesong er markert med svart linje. Antallet konsultasjoner er lavere i ferier og på helligdager. Dette er spesielt tydelig rundt jul/nyttår og påske (markert med svarte striplede vertikale linjer). Vær oppmerksom på at den vertikale skalaen (y-aksen) er forskjellig fra graf til graf.

Sykdomspulsen – mage- tarminfeksjoner Nordland

SYKDOMSPULSEN

Sist oppdatert: 10.03.2017

2016
2017

Mage-tarminfeksjoner, Nordland

Denne rapporten baseres på Sykdomspulsen som er et overvåkningssystem som innhenter anonyme diagnosedata fra primærlegene og legevakten.

Mage-tarminfeksjoner er en samlebetegnelse for diagnosekodene (ICPC-2) D11-Diare, D70-Tarminfeksjon og D73-Gastroenteritt antatt infeksjøs.

En økning av mage-tarm konsultasjoner sees ofte på vinterstid. Denne økningen kan opptre i alle aldersgrupper og er ofte relatert til vanlig omgangssyke som er svært smittsomt. Antallet konsultasjoner med mage-tarm diagnoser blant 0-4 åringene er lavere i årets og fjorårets sesong enn i de foregående årene. Det har antakelig en sammenheng med rotavirus vaksinasjonen som ble innført i denne aldersgruppen i 2014. I aldersgruppen 5-19 år ser vi en stor økning av mage-tarminfeksjoner i sesongen 2016/2017. Dette henger sannsynligvis sammen med behovet for sykemelding i den videregående skole. Vil du vite mer om Sykdomspulsen kan du gå tilbake til hovedsiden til Sykdomspulsen og klikke på «Om Sykdomspulsen».

Mage-tarminfeksjoner, Nordland, Alle aldersgrupper

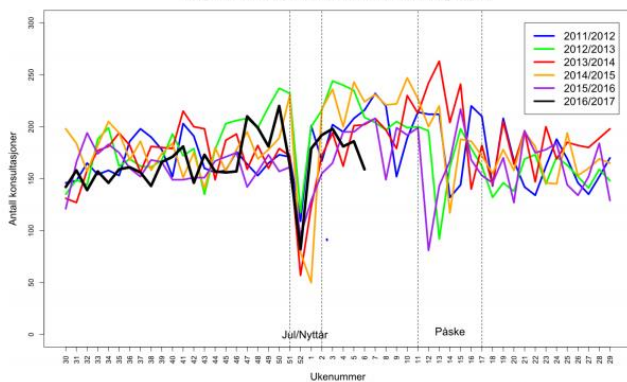

Fig. 1: Antall konsultasjoner vedrørende mage-tarminfeksjoner per uke i Nordland for de siste 6 sesongene. Ulike sesonger er angitt med forskjellig farge, årets sesong er markert med svart linje. Antallet konsultasjoner er lavere i ferier og på helligdager. Dette er spesielt tydelig rundt jul/nyttår og påske (markert med svarte striplede vertikale linjer).

2

Mage-tarminfeksjoner, Nordland, Aldersfordelt

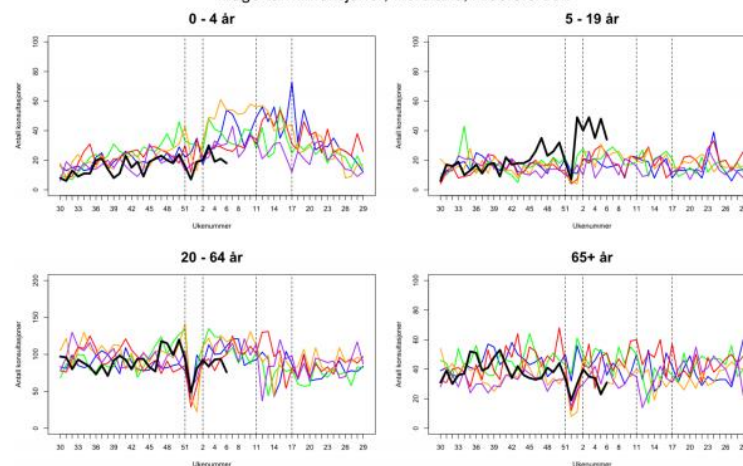
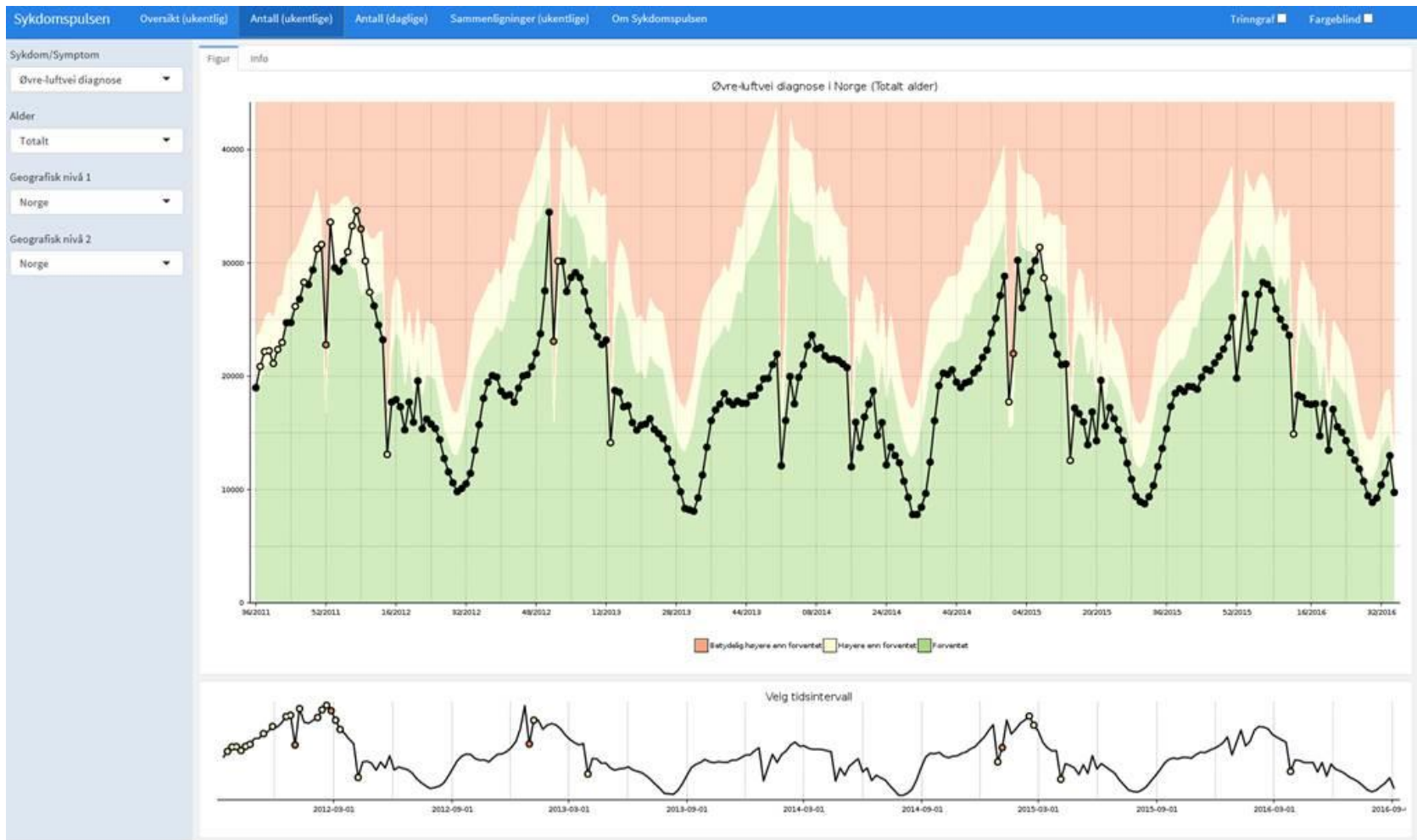

Fig. 2: Antall konsultasjoner vedrørende mage-tarminfeksjoner per uke i Nordland for de siste 6 sesongene for forskjellige aldersgrupper. Ulike sesonger er angitt med forskjellig farge (se fig. 1 for informasjon om hvilken farge som tilhører hvilken sesong), årets sesong er markert med svart linje. Antallet konsultasjoner er lavere i ferier og på helligdager. Dette er spesielt tydelig rundt jul/nyttår og påske (markert med svarte striplede vertikale linjer). Vær oppmerksom på at den vertikale skalaen (y-aksen) er forskjellig fra graf til graf.

Sykdomspulsen øvre luftveisinfeksjon – hele Norge

Sykdomspulsen mage-tarm - Ski kommune

